

Newsletter

Slovenskej komisie pre UNESCO

júl – september 2021

Organizácia
Spojených národov pre
výchovu a vzdelávanie,
vedu a kultúru

Slovenská komisia
pre UNESCO

Fórum partnerov Slovenskej komisie pre UNESCO 2021

Po minuloročnej prestávke vynútenej pandémie sa 8. septembra 2021 v Kongresovej sále Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky uskutočnilo [Fórum partnerov Slovenskej komisie pre UNESCO](#) pod vedením predsedu SK UNESCO Ivana Korčoka, ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. Fórum partnerov je zhromaždením všetkých zástupcov národných subjektov činných v oblastiach pôsobnosti UNESCO. Schádza sa spravidla raz za rok a je platformou pre diskusiu o všetkých otázkach činnosti komisie a aktuálnych témach UNESCO.

Ivan Korčok otvoril zasadnutie Fóra a poďakoval všetkým prítomným, ktorých spája značka UNESCO za ich prácu pri šírení hodnôt UNESCO. „Budovanie mieru a porozumenia v myšliach ľudí prostredníctvom rozvoja vzdelávania, kultúry a vedy sú stále aktuálnymi aj 75 rokov od založenia UNESCO, ktoré si pripomíname práve tento rok“, povedal na úvod minister. Vyzval tiež všetky relevantné ministerstvá a subjekty, aby k UNESCO skutočne pristupovali ako k „laboratóriu myšlienok“ a vyberali si to, čo je dôležité a použiteľné pre rozvoj našej krajiny a spoločnosti. Špeciálna pozornosť bola venovaná nedávnomu júlovému zápisu slovenských pamiatok na Zoznam svetového dedičstva UNESCO. S prezentáciami o medzinárodnom nominačnom projekte „Hranice Rímskej ríše – Dunajský Limes (západný segment)“, ako aj o dvoch slovenských lokalitách – Gerulate a Iži, ktoré získali certifikát UNESCO, vystúpili experti z Pamiatkového úradu SR, Múzea mesta Bratislava a Podunajského múzea v Komárne. O medzinárodnej nominácii „Staré bukové lesy a pralesy Karpát a iných regiónov Európy“, v rámci ktorej bolo potvrdených na Zozname svetového dedičstva päť slovenských lokalít výnimočnej prírodnej hodnoty - Vihorlat, Prales Havešová, Rožok, Udava a Stužica - Bukovské Vrchy, informovala generálna riaditeľka sekcie ochrany prírody a biodiverzity MŽP SR Katarína Butkovská.

Ďakujeme za početnú účasť a hodnotné prezentácie, ktorými predstavili svoju činnosť a aktivity spojené s UNESCO! Teší nás veľký záujem o značku UNESCO, ktorá v tomto roku oslavuje 75 rokov svojej existencie.

© Tomáš Bokor, MZVEZ SR

Slovensku pribudla už ôsma pamiatka na Zozname svetového dedičstva UNESCO

Výbor svetového dedičstva (WHC) na svojom rozšírenom zasadnutí, ktoré sa konalo v čínskom Fuzhou, rozhodol dňa 30. júla 2021 o zápise cezhraničnej nominácie s participáciou Slovenskej republiky „**Hranice Rímskej ríše – Dunajský Limes (západný segment)**“ na prestížny [Zoznam svetového dedičstva UNESCO](#). Zo slovenských pamiatok niekdajšieho rímskeho Limesu sú súčasťou nominácie národné kultúrne pamiatky **Rímsky vojenský tábor (kastel) Gerulata v Bratislave-Rusovciach** a **Rímsky vojenský tábor (kastel) Kelemantia v Iži pri Komárne**.

Sústava Hraníc Rímskej ríše je najdlhšou archeologickou pamiatkou UNESCO v Európe, ktorá sa po zápise Dunajského Limesu tiahne v dĺžke 1 400 km od Antoninovho valu na Britských ostrovoch až po Ižu na slovensko-maďarskej hranici. V druhej fáze nominácie by mali na zoznam UNESCO v rámci hraníc Rímskej ríše pribudnúť aj ďalšie pamiatky na území Maďarska, Rumunska, Bulharska, Chorvátska a Srbska. Zápis do UNESCO je výsledkom dlhoročnej práce expertov Pamiatkového úradu SR, Múzea mesta Bratislavy, Podunajského múzea v Komárne, Archeologického ústavu SAV, ako aj mesta Bratislava a obce Iža, ktorým patrí poďakovanie a obdiv za ich trpezlivú prácu.

© Tomáš Bokor, MZVEZ SR

Karpatské bukové pralesy potvrdené na Zozname svetového dedičstva UNESCO

Výbor svetového dedičstva (WHC) na rovnakom zasadnutí rozhodol aj o zápise novej cezhraničnej nominácie s participáciou Slovenskej republiky „**Staré bukové lesy a bukové pralesy Karpát a iných regiónov Európy**“ v upravených hraniciach na prestížny Zoznam svetového dedičstva UNESCO. Tohtoročné zasadnutie WHC rozhodovalo o.i. o významnej úprave hraníc slovenských komponentov lokality - Vihorlat, Prales Havešová, Rožok, Udava a Stužica – Bukovské Vrchy a potvrdil ich zápis na Zoznam svetového dedičstva UNESCO.

Táto prírodná pamiatka bola pôvodne zapísaná ako spoločná slovensko-ukrajinská nominácia, ktorá bola viackrát rozšírená a v súčasnosti sa rozprestiera v 12 európskych krajinách: Albánsko, Belgicko, Bulharsko, Chorvátsko, Nemecko, Rakúsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko, Ukrajina a Taliansko. Pre Slovenskú republiku sa zápisom ukončí dlhoročná snaha zabezpečiť adekvátnu ochranu týchto jedinečných území s výnimočným biotopom, kde niektoré buky majú až 240 rokov.

Významný rok Programu Človek a biosféra

Tento rok si UNESCO pripomína [50. výročie vzniku](#) medzivládneho Programu [Človek a biosféra](#) (*Man and the Biosphere Programme - MAB*), ktorý od roku 1971, kedy sa konalo prvé zasadnutie Medzinárodnej koordinačnej rady programu MAB, predstavuje víziu podpory prepojenia človeka s prírodou v kontexte biosférických rezervácií. V dňoch 13. – 17. septembra 2021 sa v nigérijskom hlavnom meste Abuja uskutočnilo slávnostné 33. zasadnutie Medzivládnej koordinačnej rady Programu Človek a biosféra, ktoré si pripomenulo aj toto významné výročie.

Svetová sieť biosférických rezervácií zahŕňa v súčasnosti 714 území rezervácií v 129 krajinách sveta. Tieto územia sa stali významným nástrojom pre podporu implementácie globálnych dohovorov a politík, ktoré podporujú udržateľný rozvoj, ako je v súčasnosti Agenda 2030 alebo Dohovor o biologickej diverzite.

Slovenská republika zohráva významnú úlohu pri implementácii programu. Prvá biosférická rezervácia u nás - Slovenský kras bola vyhlásená už v roku 1977. Slovensko zároveň zdieľa svetové prvenstvo pri vyhlasovaní

cezhraničných biosférických rezervácií - v roku 1992 boli vyhlásené bilaterálna biosférická rezervácia Tatry a v roku 1998 vznikla prvá trilaterálna biosférická rezervácia Východné Karpaty. Biosférická rezervácia Poľana, ktorá vznikla v roku 1990, patrí v ostatných rokoch medzi najlepšie manažované územia na svete - jej bývalá riaditeľka, Vladimíra Fabriciusová, získala v roku 2017 cenu Michela Batissa za manažment biosférických rezervácií.

Olympiáda ľudských práv

Aj tento rok Slovenská komisia pre UNESCO podporila [Olympiádu ľudských práv](#). Ide o prestížnu národnú súťaž študentov slovenských stredných škôl v oblasti podpory a ochrany ľudských práv a demokracie. Podujatie je vo svojej kategórii jedinečné nielen v Európe, ale aj vo svete. Využíva inovatívne a moderné prvky vzdelávania, rozvíja kreativitu, komunikačné a prezentačné schopnosti, techniky argumentácie a pomáha mladým ľuďom vytvoriť si vlastný názor. Významne prispieva k prevencii a eliminácii diskriminácie, rasizmu, xenofóbie a ďalších foriem intolerancie. Olympiáda ľudských práv sa organizuje každoročne v troch fázach: školské kolá, krajské kolá a národné kolo. Obsah a formy realizácie sú zamerané na znalosti, zručnosti a postoje študentov v oblasti ľudských práv, zásad demokracie a právneho štátu.

Slovenská komisia pre UNESCO podporila súťaž EUSTORY

Po ročnej prestávke spôsobenej pandémiou COVID-19 sa dňa 10. septembra 2021 pod záštitou štátnej tajomníčky Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Ingrid Brockovej a v spolupráci so Slovenskou komisiou pre UNESCO uskutočnilo slávnostné odovzdávanie ocenení [EUSTORY](#). EUSTORY je súťaž z novodobej histórie pre študentov stredných škôl. Jej hlavným cieľom je podpora vzájomného porozumenia a tolerance medzi mladými Európanmi prostredníctvom poznania histórie svojej krajiny, ako aj histórie ostatných európskych zemí.

[Ceny boli udelené víťazkám a víťazom](#) dvoch ročníkov – 15. (školský rok 2019-2020, téma BOŽIE MUKY) a 16. ročníka (školský rok 2020-2021, téma V TIENI KORONY). Víťazkou 16. ročníka súťaže sa stala Emma Rošková z Gymnázia Milana Rúfusa v Žiari nad Hronom za prácu „Ako vakcína prispela k eradikácii detskej obrny“ a víťazmi 15. ročníka sú študenti z rovnakého gymnázia Roman Debnár a Samuel Zorkócy za prácu „Božie muky v okolí Žiaru nad Hronom“. Víťazom srdečne gratulujeme a tešíme sa na nový – v poradí už sedemnásty ročník, ktorý už má vyhlásenú tému „Monumenty, pamätníky, historické miesta“.

Výročné stretnutie pridružených škôl UNESCO v SR

[Stretnutie pridružených škôl UNESCO](#) v Slovenskej republike každoročne organizuje Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO (IDS UNESCO) pri Univerzitnej knižnici v Bratislave s finančnou podporou Slovenskej komisie pre UNESCO (SK UNESCO). V tomto roku sa uskutočnilo dňa 23.9.2021 v Prednáškovej sále Univerzitnej knižnice v Bratislave a zúčastnili sa na ňom zástupcovia desiatich pridružených škôl UNESCO z celého Slovenska. Bola to príležitosť vymeniť si skúsenosti, ako aj získať nové informácie o aktivitách UNESCO.

Možnosť pre slovenské mestá zapojiť sa do medzinárodnej siete Učiace sa mestá UNESCO

Mestá a obce Slovenska majú možnosť zapojiť sa do siete Učiacich sa miest UNESCO a pripojiť sa tak k 229 mestám z celého sveta, ktoré podporujú neformálne vzdelávacie aktivity, celoživotné vzdelávanie, vyučovanie na pracoviskách, využívanie moderných vzdelávacích pomôcok a vzdelávanie v rodinách a komunitách. Sieť Učiacich sa miest UNESCO zastrešuje Inštitút UNESCO pre celoživotné vzdelávanie v Hamburgu a jej cieľom je združovať a podporovať mestá, ktoré kladú dôraz na rozmanité možnosti vzdelávania pre svojich obyvateľov a sprostredkovať výmenu skúseností a know-how. Aktuálne prebieha proces nominácií na nové Učiace sa mestá, výzva je otvorená do 1. novembra 2021.

Viac informácií o Učiacich sa mestách UNESCO a tejto výzve nájdete [tu](#)

V prípade záujmu prosím neváhajte kontaktovať Slovenskú komisiu pre UNESCO na unesco@mzv.sk.

Zapojte sa do LingvaKvízu

Slovenská komisia pre UNESCO tento rok podporila [LingvaKvíz](#), ktorý pri príležitosti Európskeho dňa jazykov (26.9.) zorganizovalo občianske združenie [Edukácia@Internet](#). Ide o celoslovenský vedomostný a zábavný online kvíz, ktorý je zameraný na cudzie jazyky. Môžete si ho zahrať až do 23. októbra 2021 a otestovať svoje jazykové vedomosti. Kvíz nie je limitovaný počtom hier ani špecifickým hracím časom v jeden deň. Môžete tešiť na množstvo zaujímavých otázok z rôznych jazykových oblastí a taktiež máte možnosť získať hodnotné ceny! Viac informácií o LingvaKvíze nájdete na stránke: [LingvaKvíz \(lingvafest.sk\)](#)

Živé dedičstvo a vzdelávanie – webinár

Centrum pre tradičnú ľudovú kultúru, SĽUK v spolupráci s Oddelením živého dedičstva UNESCO zorganizovali 24. septembra 2021 prvý online webinár venovaný vzdelávaniu s názvom „**Živé dedičstvo a vzdelávanie**“. Webinár prebiehal v slovenskom a českom jazyku a odborne ho viedla Ľubica Voľanská (CTĽK pri SĽUKu a Ústav etnológie a sociálnej antropológie SAV). Hlavnou lektorkou bola naša krajanka - Helena Drobná, regionálna referentka pre Európu z Oddelenia živého dedičstva UNESCO v Paríži, ktorá prezentovala hlavnú myšlienku a vízie celého projektu UNESCO a EÚ, za ktorý zodpovedá. Predstavila účastníkom súbor praktických materiálov pre učiteľov s návodom na to, ako živé dedičstvo krok po kroku úspešne včleniť do vyučovania. Webinár vychádzal z pilotného projektu UNESCO a EÚ s názvom „Zapojenie mládeže do inkluzívnej a udržateľnej Európy: Zvyšovanie povedomia o nehmotnom kultúrnom dedičstve a učenie sa o ňom na európskych školách“. Viac o projekte sa dočítate [tu](#)

Webinár priniesol množstvo inšpiratívnych podnetov ako pre samotných účastníkov, tak i pre prednášajúcich a organizátorov, prispel k vzájomnej informovanosti o aktivitách a množstve projektov súvisiacich so živým dedičstvom, ktoré v oblasti vzdelávania existujú a vznikajú. Práve prepojenie jednotlivcov, učiteľov, kultúrno-osvetových pracovníkov a inštitúcií venujúcich sa prepájaniu živého dedičstva so vzdelávaním, vzájomné zdieľanie skúseností v tejto oblasti a nadviazanie nových kontaktov bolo jednou z hlavných myšlienok tohto úspešného a veľmi zaujímavého webinára. Viac informácií, ako aj záznam celého webinára nájdete na tomto odkaze:

[Živé dedičstvo a vzdelávanie - Centrum pre tradičnú ľudovú kultúru \(ludovakultura.sk\)](#)

Naše kontakty:

Sekretariát Slovenskej komisie pre UNESCO
Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
Hlboká cesta 2, 833 36 Bratislava, Tel: 02/ 5978 - 3603
E-mail: unesco@mzv.sk, Web: www.unesco.sk

Organizácia
Spojených národov pre
výchovu a vzdelávanie,
vedu a kultúru

Slovenská komisia
pre **UNESCO**